

KAKO RAZMIŠLJAJO O SLOVENSKI SLOVNICI NAŠI OSNOVNOŠOLCI?

Karmen Bizjak Merzel

Osnovna šola Danile Kumar, Ljubljana

UDK 373.34.091.3:811.163.6'242'36(049.5)

Uvodoma je predstavljena problematika poučevanja slovnice v osnovni šoli in z njo povezani moderni pristopi poučevanja maternega jezika. Osrednji del prispevka se osredotoča na rezultate anketne raziskave, ki sem jo izvedla na populaciji učencev od 6. do 9. razreda. Z njo sem analizirala odnos učencev do maternega jezika, do učenja le-tega ter njihova stališča do slovnice na splošno in do njihovih najpogostejših slovničnih zadreg.

osnovna šola, poučevanje slovnice, moderni pristopi, stališča učencev do slovnice

The paper first focuses on the problem of teaching grammar in primary school and elucidates modern approaches to teaching the mother tongue. There is then a discussion of the results of surveys carried out among of pupils from years 6 to 9. Pupils' typical attitudes towards their mother tongue and grammar, as well as their most common grammatical problems, are analysed.

elementary school, teaching grammar, modern approaches, pupils' opinions

1 Uvod – slovnica v naših osnovnih šolah

Pravzaprav se vsak učitelj slovenščine redno ne le srečuje, temveč tudi sprašuje o smiselnosti, kakovosti in količini podajanja učne snovi, vezane na slovnico. Z vsakodnevno pripravo na učno delo poskuša osmišljevati podajanje učne snovi, jo razlagati čim bolj nazorno in ne nazadnje tudi sistematično.¹ Temu vsakodnevemu delu redno dodaja, če seveda opravlja svoje delo vestno in odgovorno, tudi dnevno refleksijo svojega dela in poskuša tudi čim prej dobiti povratno informacijo o učenčevem razumevanju podane snovi. Pri obravnavi književnosti je to lažje, saj je povratna informacija učenca hitrejša in odzivnejša. Pri podajanju slovnične snovi pa je ta proces drugačen in tudi daljši.

Obravnavi slovnice je v 6. razredu namenjenih 105 ur (60 %, 5 ur tedensko), v 7. razredu 84 ur (60 %, 4 ure tedensko), v 8. razredu 73,5 ur (60 %, 3,5 ure tedensko) in v 9. razredu 86,5 ure (60 %; 4,5 ure tedensko). Delež obravnave slovnice je razviden, vendar se v prispevku ukvarjam z vprašanjem, ali je tudi dovolj učinkovit, da naši osnovnošolci zapustijo šolske klopi dovolj jezikovno opismenjeni za svojo izobrazbeno stopnjo, funkcioniranje v družbi in/ali nadaljnje izobraževanje.

¹ Pretok misli in idej zahteva natančno sporočanje in tudi sprejemanje. Zato morata oba – sporočevalec in naslovnik – poznati jezik in umeti njegov ustroj. K temu pripomorejo jezikovna pravila, ki jih vsi, ki se učimo jezika, spoznavamo v procesu učenja.

2 Kako blizu smo jezikovni stvarnosti naših osnovnošolcev?

Zagotovo vsak učitelj slovenist čuti kar malo krivde, ko prebira strokovne članke in analize o (ne)zadostni jezikovni kompetentnosti učencev, dijakov in študentov. Velikokrat je situacija že zaskrbljujoča, kar zadeva obvladanje jezikovnih veščin. Osnovnošolcem predstavlja veliko težavo napisati kakšno daljše besedilo, novinarski članek, poročilo, na spis pa se odzovejo z veliko mero nelagodja. Zelo malo je učencev, ki radi in tudi pravilno pišejo. Zato verjetno tudi dijakom ni nič kaj lažje pisati, saj se večšina pisanja gradi v zgodnji mladosti. Esej za večino predstavlja že kar projekt, ki se ga lotijo bolj tehnično kot vsebinsko. Vzrok za to »esejistično nelagodje« se verjetno skriva v tem, da se v osnovni šoli pisanje omeji bolj na pisanje besedilnih vrst, kar ni nič napačnega. Napačno pa je to, da učenci pišejo po vzorcu in ne iz ponotranjenja besedilne vrste. Veliko zadrego učencem predstavlja pisanje doživljajskega spisa (malo manj domišljjskega), v katerem se morajo na precej bolj subtilen način izraziti občutki posameznika, ki jih lahko napišejo z ustvarjeno trdno jezikovno kompetenco. Na tej točki se vsak učitelj sprašuje, kolikšno jezikovno kompetenco daje vsakemu učencu s podajanjem učne snovi. Ali današnji pristopi k podajanju slovnice naše učence usposablajo za dovolj jezikovno kompetentne? Ali pa jih puščajo z večjimi vrzeli, negotove pri reševanju slovničnih zagat, jezikovno nesproščene in slabo opismenjene? In kako zadovoljni smo učitelji s sodobnimi pristopi podajanja slovnice v osnovni šoli?

3 So moderni pristopi učenja maternega jezika učencem dovolj približali slovensko slovnico?

Dejstvo, ki ga učitelji opazamo že desetletje, je, da nam moderni pristopi učenja maternega jezika ne odgovarjajo. Učitelji to večkrat potrjujejo na študijskih srečanjih, ki pa se iz leta v leto redčijo. Sodoben interaktiven pouk danes ni več novost, vendar pa je po desetletju že čas, da se prerese njegove učinke. Učiteljem se pogosto zdi, da ti moderni pristopi učence celo bolj oddaljujejo od zelenega cilja – tj. močnega jezikovno kompetentnega posameznika. Učenci s težavo pišejo, posebej zahtevno se jim zdi pisanje daljših besedil, v katerih so številne slovnične napake. Šele od tu naprej se lahko pogovarjamo o kreativnosti besedil – ki jo lahko vnašamo na trden jezikovni temelj. Nam učiteljem pa se zdi, da smo vrstni red pri prenovi učnih načrtov zamenjali. Najprej aktivne metode, invencija, kreativnost, originalnost posameznika, posebni pristopi poučevanja, šele nato sistem, struktura, slovnična pravila, prenovljene tradicionalistične metode.

Pravzaprav smo se učitelji kar preveč vdali ali pa mogoče celo popustili v dokazovanju, da sodobne izobraževalne metode pri učenju maternega jezika ne dosežejo učinka, ki bi si ga želeli. Strinjam se s francoskim filozofom Lucom Ferryjem,² ki je dejal, da so aktivne metode uspešne v naravoslovju, ne pa pri maternem jeziku.

² »Kdo je torej kriv za to, da naši otroci ne znajo pisati in delajo ogromno slovničnih napak? Krive so tako imenovane aktivne metode, po katerih zadnjih štirideset let poskušajo poučevati pedagogi. Toda učenje jezika, naj gre za slovenščino ali francoščino, nima kaj prida skupnega z invencijo, s kreativnostjo. Učenje jezika je čista tradicija, dediščina. Kreativnosti na področju slovnice bi po mojem mnenju lahko rekli tudi

Učitelji pri pouku slovenskega jezika poskušamo razvijati pri učencih metajezi-kovno zmožnost ob besedilih, na katera je pripeta jezikovna tema (npr. prepoznavanje stavčnih členov, besednih vrst, pisanje prevzetih besed ...). Učenci se z lastno dejavnostjo z novo jezikovno temo srečajo, in sicer z vajami modernega pristopa (neverjetne trditve, vaje z dopolnitvami, izločanja, povezovanjem, naloge za izziv ...), utrjujejo snov in jo ob koncu dopolnijo v definicijo jezikovnega izraza. Tak način usvajanja slovnične snovi je večini učiteljev kljub dolgoletni pedagoški praksi še vedno tuj in nesprejemljiv. Nekateri strokovnjaki sicer menijo, da smo bili vzgojeni v smeri strukturalistične slovnice, ki nas danes pri poučevanju precej bremeni, če ne celo ovira. Sama lahko zatrdim, da je učencem vseeno mnogo bližji način obravnave slovnice s sistematično, pregledno in jasno predstavitvijo neke jezikovne teme. Kaj je torej narobe s tradicionalno slovnico, da je nočemo več? Kaj je narobe v klasičnih predstavitvah tem, da jih v naših učbenikih in delovnih zvezkih ni več? Moderni učbeniki so sicer privlačni za učence, vendar razdrobljeni s snovjo, pisani v vsej možni barvni paleti, pravi mali »facebook«. Če navedem le en primer obravnave priredno zložene povedi, ki je razdrobljena skozi prvi in drugi del delovnega zvezka; vse to učence napeljuje na precej nefokusirano obravnavo slovnične snovi, v iskanje snovi po delčkih, v sestavljanje, ki pa gre po mojem občutku in znanju učencev v nasprotno smer. Zagotovo so za učence privlačne fotografije v delovnih zvezkih in učbenikih, vendar s številnimi stripi in z drugačnimi modernimi ponazoritvami ne zvišujejo nivoja jezikovnega znanja; sama menim, da celo nasprotno, saj učenec z novo učno enoto ne dobi fokusa pomembnosti znanja. Tudi znanja, ki ga usvoji, nima kam nasloniti, saj vse lebdi nekje v zraku. Učitelji smo mnenja, da so nam moderni pristopi odrezali korenine jezikovnega drevesa, na katerega veje bi lahko pripeli slovnično znanje. Moderni pristopi pa nazadnje učiteljem vzamejo veliko časa v sami izvedbi učne ure, kar dokazuje IKT, ki se v osnovni šoli kljub večletnim poskusom in številnim izobraževanjem ni uveljavila, tako kot so si njeni spodbujevalci želeli. Fokus znanja v sistemu in neposredni stik z učencem sta v osnovni šoli po mojem mnenju najpomembnejša gradnika poučevanja slovnice. Šele ko vzpostavimo pri učencih temeljno znanje, lahko učitelj/najverjetneje profesor v gimnaziji ali srednji šoli postane moderator in spodbujevalec v sproščenem razmišljanju o jezikovnih problemih v praksi.

slovnice napake. To je bistvo problema! Razvili so cel kup novih pristopov poučevanja, denimo samonarek in podobne traparije, ki spodbujajo kreativnost, inovativnost in samoizražanje. Vse to na škodo učenja na pamet in slovničnih pravil. To je katastrofa! In takšno razmišljanje še zdaleč ni reakcionarno, moj diskurz je modernističen. Bodite reakcionarni, kar pomeni, bodite modernistični, povrnite se k tradicionalnim metodam, da se bodo vaši otroci naučili brati in pisati. Nič ni bolj modernega od tega! Povsod po razvitem svetu – drugje pa ne! – smo priča upadanju obvladanja jezikovnih veščin. Otroci po Evropi, Združenih državah, vsepovsod, niso več sposobni normalno končati enega samega stavka, prebrati enega časopisnega članka ali celo cele knjige, ker jim je pretežko razvozlati napisano. To je škandal! In to nima nič opraviti z internetom, s televizijo, to so neumnosti, to je posledica izobraževanja. Vse sodobne izobraževalne metode pa dajejo prednost inovativnosti, kreativnosti ..., ki pri učenju jezika kratko in malo nič ne koristijo. Jezik je zelo konservativna stvar, zato mora biti tako tudi poučevanje.« (Sobotna priloga *Dela*, 18. februar 2012)

Učenci se sicer naučijo tehnik pisanja neumetnostnih besedil in njihovega razumevanja, urejanja in hitrega razbiranja podatkov, žal pa s tem še ne postanejo sproščeni in jezikovno kompetentni pisci. Učenje jezika v klasičnih predstavah je izginilo ali pa se je skrilo za druge vsebine. Pravzaprav se čudim mnenju, da je klasična slovnica za naše osnovnošolce pretežka, nerazumljiva, abstraktna. Danes s svojo 16-letno prakso lahko z gotovostjo trdim, da učence s podajanjem slovničnega znanja podcenjujemo. Učenci so zmožni usvojiti vse tisto, kar smo s klasično slovnico nekoč usvojili in znamo večno. Mnenje mnogih mojih kolegov je, da pouk slovnice v osnovni šoli nikakor ni preobremenjen s količino jezikoslovnih izrazov. Pogrešajo kategorizacijo jezikoslovnih pojavov, saj menijo, da je tako učencem veliko lažje razumevanje slovničnih vsebin. Tu bi se strinjala z ugotovitvijo Tadeje Rozman, ki ugotavlja, da smo učitelji vzgojeni v tradicionalnem sistemu opisnega podajanja jezikovne snovi, vendar nam vsaj desetletna praksa potrjuje, da so učenci pri obvladovanju slovenske slovnice bistveno manj prožni, negotovi in ob zaključku osnovne šole še vedno slabo temeljno opismenjeni (težava v pisanju daljših besedil, temeljne slovnične napake, površno branje ...).

Da pa ne bom le sama s svojimi kolegi razmišljala o slovnici in njenih ovirah, sem te poglede želela preveriti pri učencih v obliki izvedenih anket. Predvsem sem od učencev želela dobiti neposredne odgovore, ki bi mi pomagali zaokrožiti ugotovitve glede odnosa do jezika in do slovnice.

4 Raziskava o odnosu osnovnošolcev do maternega jezika, učenju jezika, razumevanju slovnice in njene prakse

V raziskavo je bilo vključenih 62 šestošolcev, 58 sedmošolcev, 67 osmošolcev in 65 devetošolcev. Anketni vprašalnik, ki so ga učenci izpolnjevali marca 2015, sem oblikovala v štiri vsebinske sklope: prvi sklop je vključeval odnos do maternega jezika³ ter njenega obvladovanja, drugi sklop je vključeval učenčev pogled na učenje slovenščine, tretji razumevanje slovenske slovnice in četrti sklop slovnico. Izhodišče anketnega vprašalnika je bilo, ali bodo odgovori potrdili moje razmišljanje o nujni vsebinski spremembi poučevanja maternega jezika.

1. sklop vprašanj – odnos do maternega jezika

Na prvo vprašanje, ali imajo radi svoj materni jezik (poleg slovenščine so bili materni jeziki še: bosanščina (11), albanščina (2), ruščina (3), makedonščina (1), angleščina (2), srbsščina (3)), je bilo od 252 odgovorov 14 negativnih. Številka negativnih odgovorov se precej dvigne ob vprašanju, ali se radi učijo materni jezik, in sicer je bilo teh kar 112. Naslednji dve vprašanji se navezujeta na obvladovanje maternega jezika. Na vprašanje, ali menijo, da dobro obvladajo materni jezik, je odgovorilo 165 učencev; zadovoljivo jih obvlada 72, 15 pa jih meni, da materni jezik

³ Po Stabeju je materni jezik kot terminološko poimenovanje izhodiščno, tvorbeno zaznamovan s predstavo tistega jezika, ki ga mati posreduje otroku v njegovem najnežnejšem, najzgodnejšem obdobju; s tem mu odpre vrata v sam jezik, hkrati pa vrata v osebno dožemanje sveta, ki je samo z jezikom mogoče. Na tej ravni je materni jezik povezan s prvim, bivanjskim pojmovanjem jezika.

obvlada slabo. Za učence pomeni dobro obvladovanje maternega jezika: bogat besedni zaklad, znanje pravopisa, znanje slovnice, poznavanje pravil za pisanje besedil, obvladovanje govornih položajev (tudi zborni knjižni jezik), poznavanje pravil za pisanje besedil. Za dobro obvladovanje maternega jezika se zdi učencem najmanj pomembno poznavanje in uporabljanje slovarjev ter dodatnih gradiv za slovenščino.

2. sklop vprašanj – učenčev pogled na učenje slovenščine

Izpostavila bi dve vprašanji anketnega vprašalnika: prvo je, kaj je pri pouku slovenščine učencem najbolj všeč, in drugo, kaj se najraje učijo: slovnico, književnost ali oboje. Učenci so pri prvem vprašanju odgovarjali različno: največ odgovorov je imelo branje (v vseh oddelkih od 6. do 9. razreda prvih deset minut vsake učne ure redno beremo), sledijo maloštevilni različni odgovori: delo v skupini, spoznavanje in pogovor o pisateljih in pesnikih, predstavitve in govorni nastopi sošolcev, razlaga učiteljice, pisanje spisov, slovnica.

Na drugo vprašanje so učenci zapisali, da se veliko raje učijo književnost kot slovnico.

3. sklop vprašanj je obsežnejši in se nanaša na učenčevo razumevanje slovnice

Vprašanja:

- Kaj si predstavljaš pod pojmom slovnica?
- Se ti zdi pomembno, da dobro obvladaš slovnico?
- Meniš, da je bolje znati poiskati slovnična pravila kot jih usvojiti?
- V katerih situacijah se ti zdi nujno potrebno obvladovanje slovničnih pravil?
- Ali te slovnične napake zelo motijo?
- Ali je zate dovolj, da nekdo predstavi vsebino, četudi s slovničnimi napakami, ali pa pričakuješ predstavljeno vsebino brez slovničnih napak?
- Znaš napisati/sporočiti tako, da te naslovník (učitelj, starši ...) vedno razume?

Kaj si predstavljaš pod pojmom slovnica?

Šestošolci (vsi) in sedmošolci so največkrat odgovorili z *ne vem* ali pa pustili prazen prostor, pri sedmošolkah je bil najpogostejši odgovor *pravila*, pri osmošolcih in devetošolcih pa prav tako izstopa odgovor *pravila*.

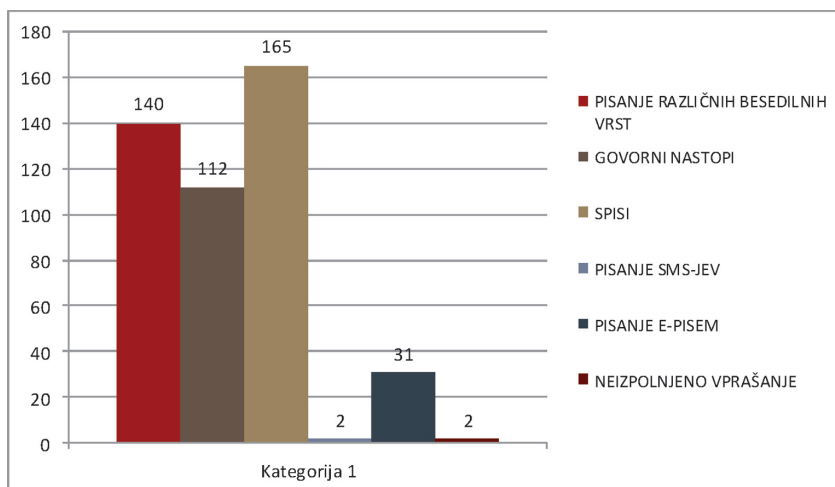
Se ti zdi pomembno, da dobro obvladaš slovnico?

Na vprašanje je pritrdilno odgovorilo 180 učencev, negativno 17 učencev, 54 z odgovorom *ne vem*, enega odgovora pa ni bilo.

Meniš, da je bolje znati poiskati slovnična pravila kot jih usvojiti?

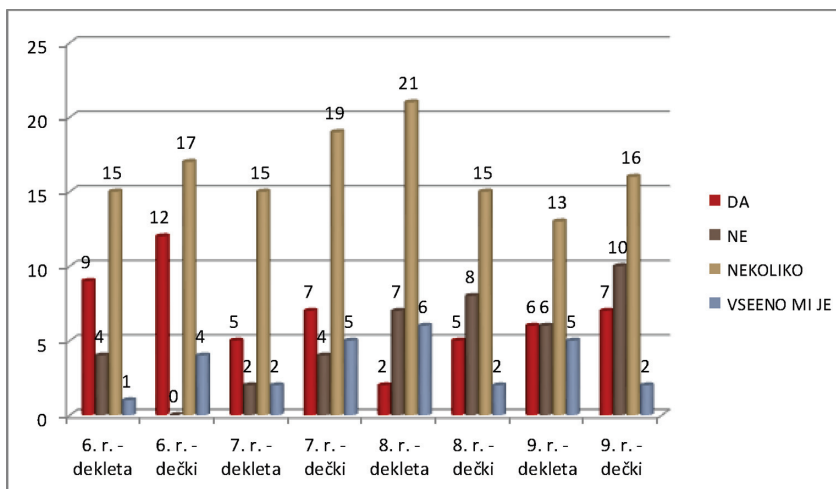
Usvojena slovnična pravila je izbralo kar 191 učencev, *znati poiskati slovnična pravila* 52, oboje 1, 7 vprašanj pa je bilo neizpoljenih.

V katerih situacijah se ti zdi nujno potrebno obvladovanje slovničnih pravil?
 Odgovori na to vprašanje so bili zanimivi (Slika 1).

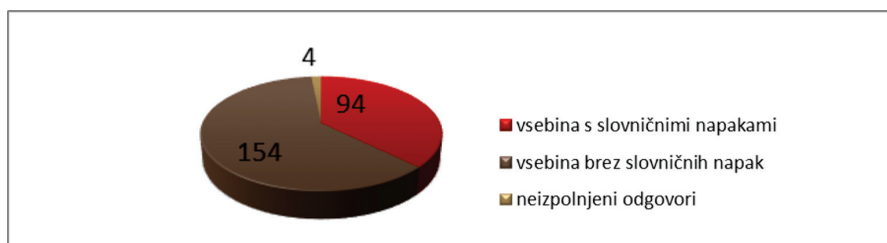
Slika 1: Obvladovanje slovničnih pravil

Ali te slovnične napake zelo motijo?

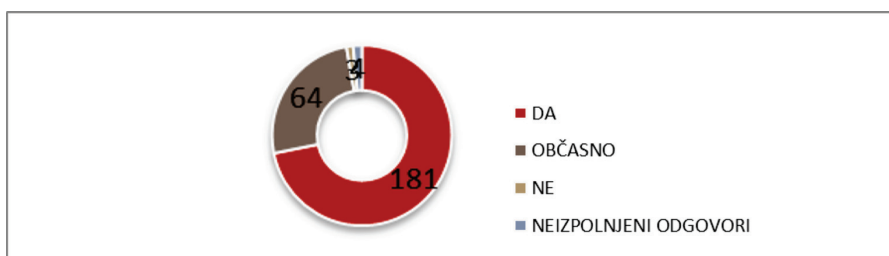
Slika 2: Ali te slovnične napake zelo motijo?

Ali je zate dovolj, da nekdo predstavi vsebino, četudi s slovničnimi napakami, ali pa pričakuješ predstavljeno vsebino brez slovničnih napak?

Slika 3: Slovnične napake

Ali znaš napisati/sporočiti tako, da te naslovnik (učitelj, starši ...) vedno razume?

Slika 4: Razumljivost

4. sklop vprašanj

Naslednji sklop vprašanj se nanaša na najpogostejše slovnične napake pri osnovnošolcih, najtežja slovnična poglavja ter kaj naredijo za lažje tvorjenje besedil, kako pogosto uporabljajo najrazličnejše slovnice, slovarje, preglednice slovničnih pravil in e-slovarje. Zadnji vprašanji sta se nanašali na to, kako se učenci sporazumevajo na socialnih omrežjih ter ali se jim zdi govor televizijskih ali radijskih voditeljev primeren.

Kot najpogostejše slovnične težave so šestošolci navedli: manjkajoče vejice, zanikani rodilnik, nepravilna raba sklonov, napačna raba sklonov ter napačna raba namenilnika namesto nedoločnika. Sedmošolci so dodali še stavčne člene (sama osebno menim, da težava ni v razumevanju, temveč učenju), sedmošolke so z odgovori pokazale precejšnjo mero samozavesti pri obvladovanju slovnice. Osmošolci so slovnične težave razvrstili takole: napačna raba namenilnika namesto nedoločnika, enakovredno mesto težavnosti so pripisali stavčnim členom, podredno zloženi povedi, manjkajočim vejicam, odvečnim vejicam, napačni rabi svojilnega zaimka; osmošolke pa so največkrat izpostavile manjkajoče vejice, podredno zloženo poved, napačno rabo namenilnika namesto nedoločnika, zanikani rodilnik, stavčne člene. Devetošolci imajo največ težav pri manjkajočih vejicah, sledijo odvečne vejice ter podredno in

priredno zložena poved, nato pa nastopajo težave pri stavčnih členih, napačni rabi namenilnika namesto nedoločnika ter napačni rabi svojilnega zaimka, napačna raba velike začetnice, nepravilna raba sklonov ter zanikanega roditelja. Devetošolke pa imajo bistveno manj težav kot devetošolci; skoraj za polovico. Kot težavo so izpostavile manjkajoče vejice ter napačno rabo namenilnika namesto nedoločnika (verjetno zato, ker se niso najbolje spomnile pravila – snov poglobljeno obravnavamo v 6. razredu).

In kaj so učenci izpostavili kot najtežje pri obravnavi slovnice?

Tabela 1: Slovnične težave

Razred	Najtežje slovnično poglavje
6. r. – dečki	13 brez odgovora 3 nič 3 vejice
6. r. – deklice	13 ne vem 5 neizpolnjenih 2 nič 1 vse
7. r. – dečki	9 stavčni členi 7 brez odgovora 4 frazemi 4 zaimki
7. r. – deklice	8 stavčni členi 7 brez odgovora
8. r. – dečki	11 ne vem 6 odvisniki 5 stavčni členi
8. r. – deklice	11 odvisniki 8 nič 5 ne vem
9. r. – dečki	5 brez odgovora 4 vejice 3 priredja 3 besedne vrste 2 nič 2 stavčni členi 1 besedoslovje 1 trpniki 1 pravopis 1 skloni
9. r. – deklice	10 nič 4 S-shema 4 stavčni členi 4 besedne vrste 3 vejica 2 velika začetnica

Ugotavljam, da slovnico ozaveščanje in spoznavanje jezika raste od 6. do 9. razreda. Starejši učenci navajajo več slovnicih poglavij in se jih tudi veliko bolj zavedajo.

Kaj učenci naredijo za to, da bi lažje tvorili pisna besedila, pokažejo odgovori v Tabeli 2.

Tabela 2: Lažje tvorjenje pisnih besedil

	6. razred	7. razred	8. razred	9. razred
Berem knjige	53	38	42	35
Gledam TV	1	7	8	4
Sodelujem pri pouku	39	36	32	29
Nič ne naredim	1	3	9	8
Rešujem dodatne slovnicih vaje	24	22	13	11
Pišem različna besedila	24	18	22	10

Zanimivi so bili odgovori na vprašanje, kako pogosto doma uporabljajo slovnicih priročnike (Tabela 3).

Tabela 3: Uporaba slovnicih pripomočkov

	Pogosto	Občasno	Nikoli
6. razred	3 – SSKJ 8 – Slovenska slovnica 9 – Slovenski pravopis 5 – druge slovnice 7 – različne preglednice slovnicih pravil 10 – e-slovarji	24 – SSKJ 34 – Slovenska slovnica 34 – Slovenski pravopis 29 – druge slovnice 21 – različne preglednice slovnicih pravil 24 – e-slovarji	36 – SSKJ 18 – Slovenska slovnica 21 – Slovenski pravopis 27 – druge slovnice 34 – različne preglednice slovnicih pravil 28 – e-slovarji
7. razred	9 – SSKJ 7 – Slovenska slovnica 7 – Slovenski pravopis 5 – druge slovnice 4 – različne preglednice slovnicih pravil 16 – e-slovarji	21 – SSKJ 19 – Slovenska slovnica 20 – Slovenski pravopis 23 – druge slovnice 15 – različne preglednice slovnicih pravil 22 – e-slovarji	35 – SSKJ 28 – Slovenska slovnica 28 – Slovenski pravopis 28- druge slovnice 35 – različne preglednice slovnicih pravil 26 – e-slovarji
8. razred	2 – SSKJ 5 – Slovenska slovnica 7 – Slovenski pravopis 3 – druge slovnice 1 – različne preglednice slovnicih pravil 8 – e-slovarji	21 – SSKJ 14 – Slovenska slovnica 15 – Slovenski pravopis 21 – druge slovnice 10 – različne preglednice slovnicih pravil 31 – e-slovarji	42 – SSKJ 47 – Slovenska slovnica 42 – Slovenski pravopis 40 – druge slovnice 34 – različne preglednice slovnicih pravil 25 – e-slovarji

9. razred	1 – SSKJ 1 – Slovenska slovnica 0 – Slovenski pravopis 3 – druge slovnice 3 – različne preglednice slovničnih pravil 7 – e-slovarji	23 – SSKJ 20 – Slovenska slovnica 22 – Slovenski pravopis 15 – druge slovnice 23 – različne preglednice slovničnih pravil 35 – e-slovarji	37 – SSKJ 47 – Slovenska slovnica 43 – Slovenski pravopis 46 – druge slovnice 39 – različne preglednice slovničnih pravil 24 – e-slovarji
-----------	--	--	--

Zadnji dve vprašanji se nanašata na govor televizijskih in radijskih voditeljev ter na sporazumevanje na socialnih omrežjih. Na vprašanje primernosti govora voditeljev jih je odgovorilo pritrdilno 149, nikalno 24, odgovor *vseeno mi je* je zapisalo 64 učencev, 15 pa jih ni odgovorilo.

Pričakovano se učenci na socialnih omrežjih sporazumevajo v slengu (14 v narečju, 31 pa celo v knjižnem jeziku).

5 Sklep

Rezultati odgovorov naših osnovnošolcev nam govorijo, da bi bilo morda smiselno ponovno preučiti, katere so tiste vsebine in pristopi, ki bi jih bilo v bodoče smiselno zadržati oziroma opustiti. Obstoječi učni načrt je v izbiri jezikovnih tem ambiciozen, ker zajema s koristnimi posodobitvami veliko spodbud k razmišljanju in novih pristopih, a se zdi problematičen pri načinu uresničevanja, poznavanja in razumevanja slovničnih poglavij (razpršenost osnovnih jezikovnih pojmov, terminov ...). Največjo težavo za učitelje zagotovo predstavlja obravnava jezikovnih zakonitosti, ki se navezujejo na besedila.

Strinjam se s trditvijo Marte Kocjan Barle⁴ in jo kot praktik podpiram. Nujno in potrebno je postaviti šolski slovnični standard, ki bi ga lahko sestavljavci učbenikov prelili v primerno predstavitev tem, predpisanih v UN.

Osnovna šola je temelj, ki mora naše učence naučiti pravilno knjižno pisati, brati in govoriti. Zato je naša naloga, da znamo učence seznaniti z osnovami slovnice, pravopisa in pravorečja. Osnovnošolski učitelji namreč pogrešamo učbenik, ki bo zgled nazornega, jasnega, preglednega in sistematičnega jezikovnega priločnika, s katerim si bo učenec, kasneje tudi dijak, znal pomagati pri nadaljnjem izobraževanju.

⁴ UN ne potrebuje radikalnih posegov, ampak bi ga bilo treba popraviti v nekaterih nedoslednostih in pomanjkljivostih. Da pa bi jezikovne teme lahko predstavili klasično, bi se seveda morali odreči trenutno veljavnemu temeljnemu didaktičnemu načelu, da se obravnava jezikovnih zakonitosti navezuje na neumetnostna besedila.

Pomanjkljivostim prejšnjega načina poučevanja slovnice bi se lahko izognili z angažiranjem slovenistične stroke, sestavljavcev učbeniških gradiv in učiteljev. Slovenisti bi morali postaviti šolski slovnični standard, ki bi ga lahko sestavljavci učbenikov prelili v didaktično primerno predstavitev tem, predpisanih v UN. Odpravili naj bi strokovne pomanjkljivosti: različne nedorečenosti, nedoslednosti, neenotnosti (v nekaterih primerih je neizmerno težko uskladiti trditve ali oznake v slovnici, pravopisu in različnih jezikovnih priločnikih). Sestavili naj bi šolski slovar in pravopis, ki bi osnovnošolce pripravil na poznejšo uporabo zahtevnejšega *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ), predvsem pa *Slovenskega pravopisa* (SP 2001). Osmislili naj bi učenje slovnice, pravopisa in pravorečja kot praktično uporabnih za nadaljnje šolanje in delovanje v poklicu.

Tabela 3 o uporabi slovnčnih priročnikov nam kaže, da osnovnošolci vseeno posegajo po jezikovnih priročnikih, torej potreba po slovnici je. Učitelji pa si želimo, da bi učbeniki naše učence sistematično navajali na njihovo uporabo. Zavedamo se, da se temeljnih jezikovnih veščin naučimo že v najzgodnejši dobi, v osnovni šoli. Dobro bi bilo, da se tudi končno uskladimo, kakšno slovnico pravzaprav želimo ponuditi za vsaj nadaljnje desetletje, predvsem pa izhajati z roko v roki skupaj z učitelji praktiki.

Literatura in viri

KOCJAN BARLE, Marta, 2012: Šolska slovnica v oslovski klopi. *Delo* (priloga Književni listi) 10. 4. 2012.

ROZMAN, Tadeja, KRAPŠ VODOPIVEC, Irena, 2011: *Jezikovni pouk slovenščine – stanje in želje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 397–403.

SKAZA, Jože, 2010: *Slovenska slovnica. Uvod*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

STABEJ, Marko, 2010: *V družbi z jezikom*. Ljubljana: Trojina, zavod za uporabno slovenistiko. 53–54.